

ВІДТВОРЕННЯ РОБОЧОЇ СИЛИ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ЧАС

**Мандрик Є.Д.,
ЗВО спеціальності 073 Менеджмент
Миколаївський національний аграрний університет**

Ринок праці є чітким відображенням соціально-економічного стану держави, у якому видно як її успіхи, так і кризові явища. Події останніх років змусили українців переосмислити своє ставлення до реалій працевлаштування та вплинули на усвідомлення того, що реально важливо для людини. Війна не тільки руйнує економічні зв'язки, а й змушує мільйони громадян переглянути власну професію. Люди шукають себе в нових реаліях праці, причому в інших країнах, що трактують власні умови. Таким чином, ринок праці України перетворився на систему, яка водночас переживає кризу і формує передумови для відродження.

Питання зайнятості не може бути тільки економічним. Адже містить стратегічне значення для національної безпеки, соціальної стабільності та майбутнього відновлення країни. Від розвитку трудового потенціалу залежить швидкість економічного зростання, стійкість державних інститутів і рівень довіри суспільства до власних можливостей. На сьогодні можна зазначити значне скорочення трудових ресурсів, масштабну міграцію населення та знищення енергії виробництва. Попит і пропозиція робочої сили мають певний дисбаланс, що виявляється у нерівномірному розподілі зайнятості між регіонами, низькому рівні продуктивності та недоречній кваліфікації працівників вимогам ринку.

Неабиякими викликами є скорочення чисельності населення, виїзд кваліфікованих кадрів за кордон і мобілізація, що зменшує потенціал держави. У той самий час процес післявоєнного відновлення економіки формує нові можливості для працевлаштування, водночас підвищуючи потребу у фахівцях із сучасними професійними навичками. Більший шанс знайти роботу є у спеціалістів таких сфер як будівництво, медицина та реабілітація. Потреба

охоплює спеціалістів у галузі ІТ, цифрових технологій, управління проєктами, інженерії та технічного забезпечення. Цінуються люди, які не нехтують запитами потреб мобільності від роботодавців та можуть переорієнтуватися. Держава повинна стимулювати підприємницьку діяльність, тобто, розвиток малого і середнього бізнесу як джерел створення нових робочих місць.

Для того, щоб ринок функціонував ефективно потрібен належний рівень мотивації працівників. У сучасних умовах особливого значення набуває поєднання матеріальних і духовних стимулів, які мають спрямовуватися на залучення, утримання та розвиток трудових ресурсів. Саме формування стійкої зацікавленості працівників у підвищенні продуктивності та якості виконання завдань і є наслідком такого підходу. Не зайвим буде підтримувати стабільність умов для переходу працівників у професії, набуваючи актуальності в процесі відбудови країни.

Окремої уваги потребує соціальна підтримка та гнучкість організації праці. Потреба у відтворенні робочої сили нашої країни на ідею підвищення рівня зайнятості серед жінок, внутрішньо переміщених осіб і людей з інвалідністю.

Вагомим чинником мотивації є формування чітких кар'єрних і професійних шляхів. Коли працівники розуміють, що їхні знання та навички мають попит і перспективу розвитку, рівень їхньої професійної мотивації істотно зростає. Саме покращення умов праці є важливим інструментом утримання кадрів.

За даними державних та міжнародних аналітичних джерел, попит на спеціалістів в Україні досяг довоєнного рівня. У 2024 році близько 100 тисяч громадян змінили професію в межах державних програм перепідготовки. Станом на 5 лютого 2025 року у службі зайнятості зареєстровано приблизно 123 тисячі осіб, які шукають роботу, при цьому на ринку відкрито понад 221 тисячу вакансій. Зарплата демонструє тенденцію до зростання: за оцінками Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD), середня номінальна зарплата у 2025 році зростає на 20% порівняно з попереднім роком. Разом із тим близько

40% підприємств повідомляють про нестачу кадрів, що створює ризики уповільнення економічного зростання.

Отже, сучасний ринок праці України перебуває у стані масштабної перебудови, що охоплює економічні, соціальні та інституційні аспекти. Війна стала потужним каталізатором змін, оголивши слабкі місця системи зайнятості, але водночас відкривши нові можливості для її оновлення. Дефіцит кадрів, скорочення трудових ресурсів і зростання ролі міграційних процесів вимагають від держави і суспільства системного підходу до розвитку людського капіталу. Щоб ринок не занепадав передбачено поєднання кількох ключових напрямів: модернізації професійної освіти, стимулювання підприємливості, підтримки інновацій, розвитку цифрової обізнаності і забезпечення соціалізації вразливих груп населення.

У довгостроковій перспективі саме людина, використовуючи знання, навички, ініціативність і здатність до адаптації, буде визначати темпи післявоєнного відновлення України. Відновлення економіки неможливе без відновлення довіри до праці як до основної цінності суспільства. Ринок праці у післявоєнний період постає у вигляді простору економічної активності, символом національної стійкості, здатності до відродження та віри в майбутнє існування країни.

Список використаних джерел

1. Судаков М., Лісогор Л. Ринок праці України 2022–2023 [Електронний ресурс]. Київ, 2023. 78 с. Режим доступу: https://solidarityfund.org.ua/wp-content/uploads/2023/04/ebrd_ukraine-lm-1.pdf (дата звернення: 22.10.2025).
2. Пищуліна О. Трудові ресурси для повоєнного відновлення України: проблеми і шляхи вирішення [Електронний ресурс]. Київ, 2024. 54 с. Режим доступу: <https://razumkov.org.ua/images/2024/10/16/2024-Pyshchulina-TRUDJVI-RESURS-UKR-SAIT.pdf> (дата звернення: 22.10.2025).
3. Клімашевська В. О., Коровіна Н. В. Тенденції ринку праці в Україні в умовах воєнного стану // Бізнес-Інформ. 2024. № 10. С. 260–267. Режим

доступу: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2024-10_0-pages-260_267.pdf (дата звернення: 22.10.2025).

4. Дефіцит кадрів та навичок — основний виклик ринку праці у 2023 році [Електронний ресурс]. Європейська бізнес асоціація (ЕБА). 2023. Режим доступу: <https://eba.com.ua/defitsyt-kadriv-ta-navychok-osnovnyj-vyklyk-rynku-pratsi-u-2023-rotsi/> (дата звернення: 22.10.2025).

*Науковий керівник – Табацкова Г.В.,
канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємств
Миколаївський національний аграрний університет*

УПРАВЛІННЯ СТРЕСОМ НА РОБОЧОМУ МІСЦІ: ПРАКТИЧНІ ПІДХОДИ ТА СТРАТЕГІЇ

**Мачульська І.Є.
ЗВО спеціальності 073 Менеджмент
Миколаївський національний аграрний університет**

Стрес – це невід’ємна частина життя більшості людей , що виникає в повсякденних справах та професійній діяльності, супроводжується апатією, тривогою та пригніченим станом. Згідно з даними Всесвітньої організації охорони здоров’я (ВООЗ), приблизно 280 мільйонів людей світу страждають на депресію, причому більша частина з них саме через стрес на робочому місці [1]. Пережитий стрес на робочому місці впливає негативно не лише на інші сфери життя людини , а й безпосередньо на здоров’я. Тому дуже важливо вміти управляти стресом на робочому місці, адже середньостатистична людина проводить на роботі 90 000 годин це приблизно 10,5 років людського життя [2].

Перше , на що варто звернути увагу, щоб уникнути стресу на роботі, - це обрати професію , якою ви дійсно хочете займатись. При виборі майбутньої професії слід взяти до уваги можливо наявні хобі, здібності та уподобання. За даними дослідження однієї американської соціологічної компанії , виявилось що 58% дорослих сказали , що досі шкодують про те , що не обрали професію про